

ЖЕЛЕЗНЯКОВ Анатолій Григорович (Железняков Анатолій Григорьевич; 20. 04(02. 05). 1895, с. Федоскіно, нині у складі м. Долгопрудний Моск. обл. — 27. 07. 1919, м. П'ятихатки, нині Дніпроп. обл., похов. у Москві) — російський революційний діяч. 1911–12 навч. у Лефортов. військ.-фельдшер. училищі (Москва), звідки відрах. за відмову брати участь у параді на честь імператриці. Працював на виробництві, був матросом на торг. суднах. 1915 мобіліз. на Балт. флот, 1916 дезертирував. 1917 заарешт. за участь в озброєній демонстрації і засудж. до 14-ти р. каторги. Втік із

ув'язнення, брав участь у штурмі Зимового палацу, роботі 2-го Всерос. з'їзду рад (належав до групи анархістів, що підтримувала більшовиків). У січні 1918 як нач. караулу Таврій. палацу за наказом В. Леніна розпустив всенародно обрані Установчі збори, де більшовики не мали переваги у голосах, після чого у Росії проголошено встановлення диктатури пролетаріату. Відтоді — пом. командира більшов. загону матросів, що воював на Пд. Україні, голова рев. штабу Дунай. військ. флотилії, командир Бірзул. укріпленого р-ну (нині м. Котовськ Одес. обл.), стрілец. полку 16-ї дивізії; 1919 — на підпіл. роботі в Одесі, командир бронепоезда. Загинув у бою. Про нього написано низку літ. творів, пісню «Партизан Железняк» (1936, музика М. Блантера, сл. М. Голодного), знято х/ф «Матрос Железняк» (1982, реж. В. Дудін, Одес. кіностудія). Ім'ям Ж. названо есмінець, монітор (1967 встановлений як пам'ятник у Києві) та бронепоезд, що діяв під час 2-ї світової війни у р-ні Севастополя.

Рекомендована література

1. Мар Е. Человек из песни. Москва, 1963
2. Амурский И. Е. Матрос Железняков. Москва, 1968
3. Москаленко В. Легенда и быль о храбром матросе // 2000. 2006. № 15.

М. І. Божаткін

Бібліографічний опис:

Железняков Анатолій Григорович / М. І. Божаткін // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18993>

2001-2026 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).